

Slarv gagnar inte seriös debatt om skolan

Svenska Dagbladet den 6 maj 2003

Frågan hur friskolereformen påverkar den kommunala skolan förtjänar att uppmärksammas. Det är emellertid tveksamt om diskussionen förs framåt av den typ av inlägg som gjordes av LO-ekonomerna Anna Fransson och Irene Wennemo på DN Debatt den 15 maj och i SVT:s Dokument inifrån samma datum. I en studie har sambandet mellan kommunernas kostnad per elev och andelen friskoleelever undersökts för vart och ett av åren 1995-2001. I ett enda fall - år 2001 - finner LO ett samband och detta används sedan som underlag för artikeln.

En fråga som infinner sig är varför det inte fanns något samband under åren 1995-2000 medan sambandet plötsligt dyker upp under 2001. Mönstret tyder på att resultaten är känsliga för valet av analysmetod.

Med LO:s datamaterial går det att återskapa de resultat som finns i rapporten. Metoden som används är emellertid mycket känslig för valet av bakgrundsfaktorer. Om inte författarna kontrollerar allt som påverkar både antalet friskoleelever och kommunens kostnader riskerar de att hitta ett skensamband. Genom att ta hänsyn till kommunernas befolkningsstorlek och andelen högutbildade invånare försvinner i princip det samband LO pekar på - även för år 2001.

När jag sedan använder en metod som är mindre känslig för valet av bakgrundsfaktorer och undersöker hur förändringen av andelen friskoleelever påverkar förändringen av kostnaderna försvinner sambandet helt.

LO-ekonomerna nämner att kommuner med höga kostnader kan dra till sig fler friskolor. Detta är både möjligt och troligt eftersom fler friskolor anser sig kunna göra ett bra jobb i kommuner där skolpengen är hög. Men detta betyder att det är höga kostnader i den kommunala skolan som orsakar etablering av friskolor - inte tvärtom. Skillnaden är viktig eftersom LO påstår att friskolorna orsakar ökade kostnader i den kommunala skolan.

En annan typ av skensamband kan uppstå om en kommuns invånare är engagerade i skolan och väljer att lägga stora resurser på den kommunala utbildningen samtidigt som de är mer benägna än andra att välja friskolor. Dessa effekter är svåra att ta hänsyn till, men skulle ytterligare försvaga det samband LO vill göra sken av att ha funnit.

LO:s medlemmar är knappast betjänta av att organisationen genomför undermåliga undersökningar av friskolereformen. En seriös debatt om skolans framtid är det i varje fall inte. Det är märkligt att DN Debatt och SVT väljer att ge stort utrymme åt slarvigt genomförda studier av viktiga samhällsfrågor utförda av intresseorganisationer.

Jonas Vlachos

©Svenska Dagbladet eller artikelförfattaren.